

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 3, NO 5, STIP, MACEDONIA, 2018

ГОД. III, БР. 5
ШТИП, 2018

VOL. III, NO 5
STIP, 2018

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. III, Бр. 5
Штип, 2018

Vol. III, No 5
Stip, 2018

PALMK, VOL 3, NO 5, STIP, MACEDONIA, 2018

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,
Република Македонија

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Гурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,
Republic of Macedonia

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, United States of America
Tole Belcev, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruyse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Даница Гавриловска–Атанасовска (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип, Македонија

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Danica Gavrilovska-Atanasovska (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip, Macedonia

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:
<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

BIBLIOGRAPHIC INFORMATION

Journal Name	PALIMPSEST International Journal for Linguistic, Literary and Cultural Research
Abbreviation	PALMK
ISSN (print)	2545-398X
ISSN (online)	2545-3998
Knowledge field:	UDC 81
UDC code	UDC 82 UDC 008
Article Format	HTML/ PDF; PRINT/ B5
Article Language	Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish, Italian
Type of Access	Open Access e-journal
Type of Review	Double-blind peer review
Type of Publication	Electronic version and print version
First Published	2016
Publisher	Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip, Republic of Macedonia
Frequency of Publication	Twice a year
Subject Category	Language and Linguistics, Literature and Literary Theory, Education, Cultural Studies
Chief Editor	Ranko Mladenoski
Country of Origin	Republic of Macedonia
Online Address	http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL
E-mail	palimpsest@ugd.edu.mk Academia edu https://www.ugd.academia.edu/ PALIMPSESTПАЛИМПСЕСТ
	Research Gate https://www.researchgate.net/profile/Palimpsest_Palimpsest2
Profiles	Facebook Palimpsest / Палимпсест Twitter https://twitter.com/palimpsest22 SCRIBD https://www.scribd.com/user/359191573/Palimpsest-Палимпсест

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

15 ПРЕДГОВОР

Светлана Јакимовска, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Svetlana Jakimovska, editor of Palimpsest

ЈАЗИК / LANGUAGE

19 Виолета Јанушева

ИСТИОТ/А/О/Е ВО НОВИНАРСКИОТ ПОТСТИЛ НА
МАКЕДОНСКИОТ СТАНДАРДЕН ЈАЗИК

Violeta Janusheva

THE [SAME] IN THE JOURNALISTIC SUB-STYLE OF THE STANDARD
MACEDONIAN LANGUAGE

31 Игор Станојоски

ЗА И ПРОТИВ УПОТРЕБАТА НА АОРИСТОТ ОД НЕСВРШЕНИТЕ
ГЛАГОЛИ

Igor Stanojoski

USE OF IMPERFECTIVE AORIST: FOR AND AGAINST

43 Марија Леонтик

КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА НА ГЛАСОВИТЕ ВО ТУРСКИОТ И ВО
МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК И НИВНА КЛАСИФИКАЦИЈА

Marija Leontik

CONTRASTIVE ANALYSIS OF THE TURKISH AND MACEDONIAN
SOUNDS AND THEIR CLASSIFICATION

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

61 Chahinda Ezzat

LES VOIX DU « SILENCE » DANS LE SILENCE DE MAHOMET DE SALIM
BACHI

Chahinda Ezzat

VOICES OF “SILENCE” IN THE SILENCE OF MAHOMET BY SALIM BACHI

73 Марија Ѓорѓиева Димова

ПИШУВАЊЕТО КАКО ДОМУВАЊЕ

Marija Gjorgjieva Dimova

WRITING AS A NARRATIVE HOME

87 Nurdan Yeşilyurt

DEDE KORKUT HİKÂYELERİ'NDE İHANET MOTİFİ ÜZERİNE

Nurdan Yeşilyurt

UPON THE THEME OF TREACHERY IN THE BOOK OF DEDE KORKUT

99 Satı Kumartaşlıoğlu

AFYONKARAHİSAR/EMİRDAĞ TÜRKÜLERİNDE COĞRAFYA VE MEKÂN UNSURLARI

Satı Kumartaşlıoğlu

GEOGRAPHY AND PLACE ELEMENTS IN EMIRDAG FOLK SONGS

115 Şerife Seher Erol Çalışkan, Tuğba Teke

TÜRKMEN EFSANELERİNDE NEDİR ŞAH

Sherife Seher Erol Calışhkan, Tugba Teke

NEDIR SHAH IN TURKMENIAN LEGENDS

131 Славчо Ковилоски

ХРИСТЕ ХАЏИ КОНСТАНТИНОВИЧ: ПИСМОВНИК И ЕРМИНИЈА

Slavcho Koviloski

HRISTE HADZHI KONSTANTINOVICH: PISMOVNIK AND ERMINIA

139 Can Şen, Alp Eren Demirkaya

TROYSKİLİ AHMED TACEDDİN'İN RUSYA TÜRKLERİNİN TİYATRO FAALİYETLERİ HAKKINDAKİ BİR YAZISI

Can Şen, Alp Eren Demirkaya

AN ARTICLE OF AHMED TACEDDIN FROM TROYSKI ABOUT THEATER ACTIVITIES OF RUSSIAN TURKS

151 Даниела Андоновска-Трајковска

ТРАГАЊЕ ПО ЕСЕНЦИЈАТА ВО (ВОН)ТЕКСТОВНИТЕ СТРУКТУРИ (КОН „ВО КОЖУРЕЦОТ НА ВЕКОТ“ ОД ВЕСНА МУНДИШЕВСКА-ВЕЛЈАНОВСКА)

Daniela Andonovska-Trajkovska

A QUEST FOR THE ESSENCE IN THE (EXTRA) TEXTUAL STRUCTURES OF “IN THE COCOON OF THE CENTURY” BY VESNA MUNDISHEVSKA-VELJANOVSKA

161 Ивона Мургоска, Мариче Чолакова

РЕАКТУЕЛИЗАЦИЈА НА МИТОТ ЗА АНТИГОНА ВО ДРАМИТЕ НА СОФОКЛЕ И НА ЖАН АНУЈ

Ivona Murgoska, Mariche Cholakova

REACTUALIZATION OF THE MYTH ANTIGONE BY SOPHOCLES AND ANOULIH

КУЛТУРА / CULTURE

179 **Luciana Guido Shrempf**

VIAGGIO NELLA STORIA DELL'ITALIA CONTEMPORANEA ATTRAVERSO I FILM DEGLI ULTIMI VENTI ANNI: DALLA PRIMA GUERRA MONDIALE AD OGGI

Luciana Guido Shrempf

A JOURNEY ACROSS THE HISTORY OF CONTEMPORARY ITALY THROUGH THE MOVIES OF THE LAST TWENTY YEARS: FROM THE FIRST WORLD WAR UNTIL TODAY

197 **Слободан Милошески**

КУЛТУРА НА ЧИТАЊЕ НА ЛИКОВНИТЕ ДЕЛА

Slobodan Milosovski

CULTURE OF READING THE ARTWORK

207 **Петар Намичев, Екатерина Намичева**

ЧАРДАКОТ – ВИТАЛЕН ПРОСТОПЕН ЕЛЕМЕНТ ОД ГРАДСКАТА КУЌА ВО ШТИП ОД 19 ВЕК

Petar Namicev, Ekaterina Namicheva

THE BALCONY LOGGIA - A VITAL SPATIAL ELEMENT OF THE 19TH CENTURY HOUSE IN SH TIP

221 **Стојанче Костов**

ОРСКАТА ТРАДИЦИЈА КАЈ МАКЕДОНСКАТА ДИЈАСПОРА ВО СРБИЈА (ПО ПРИМЕРИ ОД ИСТРАЖУВАЊАТА НА ЕТНОКОРЕОЛОГОТ МИХАИЛО ДИМОСКИ ВО ГЛОГОЊ И ВО ЈАБУКА)

Stojanche Kostov

THE FOLK DANCE TRADITION OF THE MACEDONIAN DIASPORA IN SERBIA (FOLLOWING THE RESEARCHES OF ETHNOCHOREOLOGIST MIHAILO DIMOSKI IN PANCHEVO, KACHAREVO, GLOGONJ AND JABUKA)

233 **Zorica Nikolovska**

DER ÜBERSETZUNGSPROZESS ALS MACHTÄQUILIBRIUM ZWISCHEN VERSCHIEDENEN KULTUREN

Zorica Nikolovska

THE TRANSLATION PROCESS AS A POWER EQUILIBRIUM BETWEEN DIFFERENT CULTURES

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

245 Mohamed El-Halfaoui

LANGUES ET CULTURES DANS LE SYSTEME EDUCATIF MAROCAIN
(ANALYSE DES REPRESENTATIONS)

Mohamed El-Halfaoui

LANGUAGES AND CULTURES IN THE MOROCCAN EDUCATIONAL
SYSTEM (ANALYSIS OF REPRESENTATIONS)

259 Abderrahim Turchli

VERS UNE PROMOTION DE L'ENSEIGNEMENT – APPRENTISSAGE DE
L'INTERCULTUREL A TRAVERS LA LECTURE DE L'ŒUVRE LITTERAIRE
SUBSAHARIENNE

Abderrahim Turchli

TOWARDS THE PROMOTION OF INTERCULTURAL TEACHING-
LEARNING THROUGH READING FRANCOPHONE LITERARY WORK

269 Адријана Хаџи-Николова, Нина Даскаловска

СТРАТЕГИИТЕ ЗА ЧИТАЊЕ ВО НАСТАВАТА ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК

Adrijana Hadji-Nikolova, Nina Daskalovska

READING STRATEGIES IN ENGLISH LANGUAGE INSTRUCTION

281 Ümit Süleymani

MAKEDONYA'DA TÜRKÇE ÖĞRETMEN ADAYLARININ PSİKOLOJİK
ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Ümit Süleymani

A STUDY ON THE PSYCHOLOGICAL PROPERTIES OF TURKISH
TEACHER CANDIDATES IN MACEDONIA

293 Милена Гаврилова, Нина Даскаловска

ИНДИВИДУАЛНИ РАЗЛИКИ МЕЃУ УЧЕНИЦИТЕ И РАЗЛИЧНИ
СТИЛОВИ НА УЧЕЊЕ

Milena Gavrilova, Nina Daskalovska

INDIVIDUAL LEARNER DIFFERENCES AND DIFFERENT LEARNING
STYLES

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 307 Људмил Спасов, Димитар Пандев**
„СТАНДАРДЕН МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК“ ОД АВТОРКАТА ВИОЛЕТА
ЈАНУШЕВА

Ljudmil Spasov, Dimitar Pandev
STANDARDEN MAKEDONSKI JAZIK [STANDARD MACEDONIAN
LANGUAGE] BY VIOLETA JANUSHEVA

- 313 Ранко Младеноски**
БЕЛЕТРИЗИРАЊЕ НА ТЕОРИЈАТА И ТЕОРЕТИЗИРАЊЕ НА
БЕЛЕТРИСТИКАТА

Ranko Mladenoski
BELLETRIZING OF THE THEORY AND THEORIZING OF THE
BELLETRISTICS

- 331 Марија Гркова**
ПРАГМАТИЧКАТА КОМПЕТЕНЦИЈА ВИДЕНА НИЗ ОЧИТЕ НА
НАСТАВНИЦИТЕ НА СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ

Marija Grkova
PRAGMATIC COMPETENCE THROUGH THE EYES OF A FOREIGN
LANGUAGE TEACHERS

ДОДАТОК / APPENDIX

- 339 ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ**
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“

CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ПРЕДГОВОР

Почитувана читателке, ценет читателу,

Пред вас го имате петтиот број на меѓународното научно списание *Палимпсест* со кој тоа влегува во третата година од своето постоење. Бавните, но сигурни исчекори кои ние како уредници ги остваруваме со секој нов број на списанието само ни ја потврдуваат увереноста дека сме биле на вистинскиот пат кога ги поставувавме неговите темели. Имено, водени од идејата на нашиот патрон Гоце Делчев дека „светот единствено е поле за културен натпревар меѓу народите“ сметавме дека токму страниците на нашето списание, преку размената на идеи и сознанија, ќе создадат нов простор за културен и научен натпревар. Во тој дух и се определивме трудовите да се објавуваат на повеќе јазици (англиски, француски, германски, италијански, турски и руски јазик), секако негувајќи го, пред сè, мајчиниот македонски јазик. Во тој дух беше и определбата да се објавуваат трудови не само на домашни туку и на странски автори чиј интерес за списанието расте со секој нареден број.

Во петтиот број на списанието во петте рубрики (*Јазик, Книжевност, Култура, Методика на наставата и Прикази*) се распределени вкупно 25 труда. Дел од нив се напишани од страна на автори од Македонија: Виолета Јанушева, Игор Станојоски, Марија Леонтиќ, Марија Ѓорѓиева Димова, Славчо Ковилоски, Даниела Андоновска-Трајковска, Ивона Мургоска, Мариче Чолакова, Лучана Гвидо-Шремпф, Слободан Милошески, Петар Намичев, Екатерина Намичева, Стојанче Костов, Зорица Николовска, Адријана Хаџи-Николова, Нина Даскаловска, Милена Гаврилова, Умит Сулејмани, Људмил Спасов, Димитар Пандев, Ранко Младеноски и Марија Ѓркова. Покрај нив, во рубриката *Книжевност* свој придонес дадоа и Чахинда Езат (Chahinda Ezzat) од Египет, како и Нурдан Јешилјурт (Nurdan Yeşilyurt), Сат' Кумарташл'оглу (Satı Kumartaşlıoğlu), Шерифе Сехер Ерол Чал'шкан (Şerife Seher Erol Çalışkan), Тугба Теке (Tuğba Teke), Џан Шен (Can Şen) и Алп Ерен Демиркаја (Alp Eren Demirkaya) од Турција. Помеѓу преостанатите, рубриката *Методика на наставата* ја збогатија и Мохамед Ел-Халфаи (Mohamed El-Halfaoui) и Абдерахим Турчли (Abderrahim Turchli) од Мароко.

Искажувајќи искрена и длабока благодарност кон сите автори кои дадоа свој придонес за збогатувањето на овој број, воедно ја изразувам и својата цврста убеденост дека културниот и научен натпревар на страниците на *Палимпсест* нема да застане и дека во него ќе продолжат да објавуваат трудови, на големо задоволство на Уредувачкиот одбор и на Редакцискиот совет, наши колешки и колеги од сите континенти.

Светлана Јакимовска, уредник на Палимпсест

FOREWORD

Dear reader,

This is the fifth issue of the international scientific journal *Palimpsest* which enters the third year of its existence. The slow but sure steps forward that we as editors accomplish with each new issue of the journal confirm our conviction that we were on the right track when we laid down its foundations. Namely, led by the idea of our patron Goce Delchev that “the world is only a field for cultural competition among nations”, we believed that the pages of our journal, through the exchange of ideas and knowledge, would create a new space for cultural and scientific competition. In that spirit we decided to publish articles in many languages (English, French, German, Italian, Turkish and Russian), certainly nurturing, above all, our native Macedonian language. In that spirit was the decision to publish articles not only from Macedonian but from foreign authors as well whose interest in the journal grows with every new issue.

In the fifth issue of the journal a total of 25 papers are placed in the five sections (*Language, Literature, Culture, Teaching Methodology and Book Reviews*). Some of them are written by authors from Macedonia: Violeta Janusheva, Igor Stanojoski, Marija Leontik, Maria Gjorgjieva Dimova, Slavcho Koviloski, Daniela Andonovska-Trajkovska, Ivona Murgoska, Mariche Cholakova, Lucana Guido-Schrempf, Slobodan Miloseski, Petar Namichev, Ekaterina Namicheva, Stojanche Kostov, Zorica Nikolovska, Adrijana Hadzi-Nikolova, Nina Daskalovska, Milena Gavrilova, Umit Sulejmani, Ljudmil Spasov, Dimitar Pandev, Ranko Mladenovski and Marija Grkova. In addition to them, among the contributors to the “*Literature*” section were Chahinda Ezzat from Egypt, as well as Nurdan Yeşilyurt, Satı Kumartaşlıoğlu, Sherife Seher Erol Calışkan, Tugba Teke, Can Şen and Alp Eren Demirkaya from Turkey. The “*Teaching Methodology*” section was also enriched by Mohamed El-Halfaoui and Abderrahim Turchli from Morocco.

Expressing sincere and deep gratitude to all authors contributing to the enrichment of this issue, I also express my firm conviction that the cultural and scientific competition on the pages of *Palimpsest* will not stop, and to the great pleasure of the Editorial Board and the Editorial Council, our colleagues from all continents will continue to publish their articles in the journal.

Svetlana Jakimovska, editor of Palimpsest

ИНДИВИДУАЛНИ РАЗЛИКИ МЕЃУ УЧЕНИЦИТЕ И РАЗЛИЧНИ СТИЛОВИ НА УЧЕЊЕ

Милена Гаврилова

Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
milena.161238@student.ugd.edu.mk

Нина Даскаловска

Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
nina.daskalovska@ugd.edu.mk

Апстракт: Досегашните истражувања сè уште не може да дадат целосен одговор на прашањата: „Дали ученикот треба да поседува талент или лингвистичка интелигенција за успешно изучување на кој било странски јазик?“; „Колку мотивацијата и личните особини на ученикот може да влијаат врз процесот на изучување на странски јазик?“; „Дали децата се подобри ученици од возрасните?“. Со овие прашања ќе се обидеме да дадеме еден краток осврт на сите елементи кои го сочинуваат поимот индивидуални разлики и, пред сè, нивното влијание врз успехот на еден ученик. На самиот почеток ќе биде објаснето како поимите возраст, интелигенција, талент и мотивација влијаат врз успехот и напредокот во изучувањето на странски јазик. Понатаму, овој труд го дефинира поимот стил на учење и дава насоки како наставниците да предаваат ефективно во хетерогени одделенија. Овој труд ќе се обиде да даде јасна слика за значајната улога на индивидуалните разлики во усвојувањето на втор јазик и притоа ќе се обиде да одреди што може најмногу да влијае врз успехот на ученикот.

Клучни зборови: *стил на учење, индивидуални разлики, изучување на втор јазик.*

1. Вовед

Прашањето зошто некои ученици се подобри во изучувањето на странски јазик, а некои не, во последните неколку години е едно од најчесто поставуваните прашања кое со себе носи низа одговори. Индивидуалните разлики помеѓу учениците е еден од тие можни одговори. Според Лубарт (Lubart, 2004, стр. 3) постојат два вида на индивидуални разлики: квантитативни и квалитативни. Квантитативните разлики ја опфаќаат брзината и квантитетот на учењето и когнитивните особини (процесуирање информации, резонирање и апстрактно мислење). Постојат ученици кои можат да ја

совладат материјата само со едно читање, но постојат и такви ученици кои за да научат целосно треба материјата да ја разгледат неколку пати. Учениците се разликуваат, исто така, и според нивото на знаење што го добиваат и степенот до кој тие ја совладале новата материја по завршувањето на циклусот предавања. Истражувањата од областа на когнитивниот развој покажале дека начинот на размислување на учениците се менува – од асоцијативен преминува во поформален, логичен начин на размислување. Освен овие разлики, во редот на квантитативните разлики се вбројуваат и конотивните кои се однесуваат на личните особини, мотивацијата, потребите и интересите на учениците. Квалитативните разлики, од друга страна, ги определуваат начините на кои ученикот учи најдобро. Неспорен е фактот дека секој ученик поседува одреден вид на интелигенција и когнитивни способности кои му помагаат да биде успешен и поинаков од другите. Токму ваквите вродени способности и особини го прават секој ученик вреден и неповторлив. Но, како што Фелдер и Брент (Felder and Brent, 2005, стр. 57) велат „колку еден ученик напредува во класот не само што може да се одреди според неговите вродени способности и претходната подготовка туку и според компатибилноста на неговите атрибути како ученик и стилот на предавање на наставникот“. Покрај овие два вида на индивидуални разлики Лубарт (Lubart, 2004, стр. 4) спомнува уште два вида. Станува збор за интериндивидуални разлики (разлики помеѓу луѓето) и интраиндивидуални разлики (разлики во рамките на една личност). Според ова, може да се испитаат разликите помеѓу учениците во одредена област, како на пример граматика, но може да се испитаат и разликите во други области, како слушање и пишување. Големiot број на истражувања покажале дека во групата на индивидуалните разлики влегуваат следните критериуми: возраст, пол, интелигенција, мотивација, талент, стилови и методи на учење и лични особини на ученикот. Според Дорнјеи и Скијан (Dörnyei and Skehan, 2003, стр. 589) мотивацијата и талентот на ученикот се најдобри индикатори за успешно изучување на странски јазик. Тој, исто така, вели дека во последните неколку години индивидуалните разлики како талентот, стиловите и стратегиите на учење многу ретко се земаат како предмет на емпириски истражувања – интересот за нив е многу мал и во теоријата и во праксата. Но, Каминска (Kamińska, 2014, стр. 2) смета дека „стиловите на учење се несомнено важни компоненти кои без исклучок треба да се земат предвид при проучувањето на индивидуалните разлики“. Подолу ќе биде даден краток опис на еден од можеби најрелевантните фактори за успешно изучување на еден странски јазик – возраста на ученикот.

2. Улогата на индивидуалните разлики во изучувањето на странски јазик

2.1. Возраст

Се верува дека децата се подобри во изучувањето на втор јазик од возрасните, посебно кога станува збор за течно говорење и стекнување на правилен акцент. Истражувањата спроведени од Пенфилд и Робертс (Penfield and Roberts, цитирано во Gass and Selinker, 2008, стр. 406) покажуваат дека децата имаат поголеми биолошки и невролошки предности во однос на возрасните при учењето на јазик. Освен тоа, тие сметаат дека во периодот после пубертет можноста да се научи кој било странски јазик и да се достигне исто ниво како родените говорители на тој јазик е речиси невозможна. Поголемиот број испитувања и дебати се обидуваат да дадат одговор на прашањето дали постои критичен период за усвојувањето на втор јазик во кој усвојувањето на втор јазик е полесно, додека по завршувањето на тој период учењето на втор јазик може да биде навистина потешко. Но, Браун ги отфрла претпоставките дека усвојувањето на втор јазик е отежнато после пубертетот. Тој смета дека повеќе внимание треба да се обрне на тоа што значи да се биде успешен во усвојувањето на втор јазик и особено улогата на акцентот како една од компонентите на тој успех. (Brown, 2007, стр. 58).

Искуствата и анализите на голем број испитаници покажуваат дека повозрасните ученици постигнуваат подобри резултати во областа на морфологијата и синтаксата од децата како резултат на нивните подобро развиени когнитивни способности. Од друга страна, возрасните не можат да постигнат целосна фонолошка компетенција како родените говорители, освен ако не биле изложени на јазикот од рана возраст. Но, некои истражувачи го застапуваат спротивното мислење. Имено, Нуфелд (Neufeld, 1979, цитирано во Gass and Selinker, 2008, стр. 407) покажал дека тој може да научи возрасен ученик да зборува исто како роден говорител на одредени задачи со посебни вежби. Но, како што истакнуваат Гас и Селинкер, одредени техники може драматично да го подобрат изговорот, но извршувањето на одредени задачи не е исто со зборувањето во реални ситуации, особено имајќи го предвид фактот дека многу е полесно да се имитира нечиј глас преку телефон во кратка порака и да се даде погрешна претстава отколку да се учествува во долг разговор. Авторите заклучуваат дека не постои техника што ќе му помогне на кој било ученик да стекне акцент на странскиот јазик како родените говорители на тој јазик.

Според Крешен (Krashen, 1987: 10-16) возрасните можат да стекнат компетенција на втор јазик на два начина. Првиот начин е сличен на процесот на усвојување на мајчиниот јазик. Крешен вели дека усвојувањето на втор јазик е потсвесен процес при што лицата не се свесни ниту за правилата кои ги усвоиле ниту дека тие воопшто усвојуваат втор јазик – свесни се само за фактот дека тие го користат

јазикот единствено за комуникација. Други термини кои може да го објаснат овој начин на усвојување се имплицитно учење, неформално и природно учење. Вториот начин вклучува свесно учење и следење на правилата на вториот јазик. Овде лицето ги знае правилата и е доволно способно да ги објаснува и применува. Термини со кои може да се објасни овој вид на учење се формално и експлицитно учење. Според хипотезите за усвојување на втор јазик, се смета дека возрасните го учат, додека децата го усвојуваат вториот јазик. Според искуствата на голем број испитаници и наставници се претпоставува дека постои критичен период за усвојување на втор јазик, т.е. период во кој изучувањето на втор јазик е отежнато од голем број фактори меѓу кои голема улога зазема токму возраста. Понудени се голем број објаснувања зошто постои ваков критичен период. Подолу се дадени некои од нив. (Gass and Selinker, 2008, стр. 413):

- Постојат социопсихолошки причини зошто возрасните учат втор јазик потешко од децата. Има неколку верзии за оваа хипотеза. Според едни, возрасните не сакаат да го изгубат чувството за идентитетот кој се доловува преку акцентот, а според други тие не сакаат да се откажат од своето его за да ги прифатат целосно нормите и правилата за употреба на втор јазик;
- Постојат когнитивни фактори кои се причина поради која возрасните не можат успешно да научат втор јазик. Се смета дека возрасните имаат поразвиени когнитивни способности, но од друга страна пак децата повеќе се потпираат на вродените предиспозиции за учење на втор јазик;
- Возрасните претрпуваат одредени невролошки промени што ги спречува да мислат и да учат на ист начин како и децата. Се верува дека станува збор за дефицит на пластичност и флексибилност во мозокот;
- Децата се изложени на подобар инпут при учење на втор јазик и токму оваа разлика им овозможува на децата полесно да се стекнат со фонолошка компетенција и течно да зборуват.

2.2. Интелигенција

Покрај возраста, друг важен фактор што се вбројува во редот на индивидуалните разлики меѓу учениците е интелигенцијата. Познатиот професор по психологија на Харвард, Хауард Гарднер, со својата теорија за повеќекратни интелигенции (Theory of Multiple Intelligences) направил огромна револуција како во психологијата така и во образованието. Оваа теорија гласи дека постојат повеќе видови на интелигенции кои кај секој човек не се подеднакво развиени, односно секој поседува различна комбинација на повеќе или помалку развиени видови на интелигенција, па оттука сите ги процесуираат информациите на различни начини.

Теоријата за повеќекратни интелигенции (ТПИ) целосно ги отфрла стандардните тестови. Имено, Гарднер смета дека креирањето тестови е навистина скап процес кој бара многу време и работа и дека резултатите добиени од самиот тест може да бидат погрешно употребени. Затоа, Гарднер и Моран (Gardner and Moran, 2006, стр. 230) предлагаат посветување повеќе внимание на стратегии за развивање и разбирање на профилите на интелигенција кај учениците, а посветување помалку внимание на ресурсите за тестирање, оценување и рангирање. Арнолд и Фонсека (Arnold and Fonseca, 2004, стр. 121) сметаат дека, според когнитивниот модел на Гарднер, луѓето освен што треба да ги развијат своите когнитивни капацитети, треба да работат и на физичките, духовните и уметничките вештини.

Според методите на Гарднер и Хеч (Gardner and Hatch, 1989, стр. 6) интелигенцијата може да се одреди на директен начин, т.е со примена на активности во практични и реални услови. На пример, просторната интелигенција на децата може да се одреди преку механичка активност каде што децата треба да расклопат, а потоа да склопат предмет од секојдневието. Оваа активност бара од децата да ја „одгатнат“ структурата на предметот и потоа да ја активираат просторната интелигенција за да ги склопат деловите во своите првобитни места. Оттука следува дека наставниците треба да ги вклучуваат децата во активности што ќе им помогнат да откријат и развијат нови вештини кои во иднина ќе им помогнат да постигнат успех. Арнолд и Фонсека (Arnold and Fonseca, 2004, стр. 121) сметаат дека интеграцијата на ТПИ е ефективен начин да се прошират целите и изборот на инструменти што им стојат на располагање на наставниците при предавање на странски јазик. Тие, исто така, целосно се согласуваат со Гарднер дека интелигенцијата не е фиксна, туку променлива и развојна.

Лазеар (Lazear, 1992, стр. 24-25) смета дека наставниците можат да ја подобрат интелигенцијата на учениците на повеќе начини и дека наставниците можат да им понудат на учениците различни видови на активности кои ќе ги имаат предвид интелигенциите на секој ученик. Според него, наставата со употреба на повеќекратни интелигенции може да се одвива во четири фази. Првата фаза – препознавање на интелигенцијата – има за цел да ја поттикне свеста дека ние познаваме повеќе начини како да учиме и спознаваме и да ни помогне да научиме техники како да ги активираме преостанатите видови на интелигенции во мозочниот систем. Во втората фаза – подобрување на интелигенцијата – целта е да се научи како одреден вид интелигенција функционира и како може таа да се подобри. Освен тоа, мора да разбереме кои се вештините на секоја интелигенција, како да им се пристапи и како ефективно да се користат. Третата фаза – држење настава со примена на интелигенциите – има за цел да ја предаде лекцијата пренесувајќи го знаењето на различни начини со цел да се совлада академскиот материјал. Четвртата фаза – практична примена на интелигенциите –

има за цел да ги интегрира интелигенциите во секојдневното живеење на една личност.

Она што треба да се нагласи овде е фактот дека при изготвувањето на планови за час, наставникот треба да има на ум дека треба да постојат повеќе видови на активности соодветни на интелигенцијата на учениците. Секако, ова не треба да значи дека при секое предавање на нова материја треба да бидат вклучени сите видови на интелигенции, туку да се направи барем обид за примена на некои други видови освен вербалната и лингвистичката интелигенција кои го карактеризираат традиционалниот начин на предавање.

2.3. Мотивација и вродена способност

Во последно време поимот мотивација е предмет на голем број истражувања во областа на изучувањето на втор јазик. Голем број експерти сметаат дека мотивацијата е еден од клучните фактори за успешно изучување на втор јазик (Dörnyei and Skehan, 2003; Ryan and Deci, 2000). Според Дорнјеи и Скијан (Dörnyei and Skehan, 2003, стр. 614), мотивацијата е главна причина поради која луѓето донесуваат одлука да направат нешто, колку време ќе сакаат да ја задржат таа одлука, т.е. активоста за која се одлучиле и колку напор и труд ќе биде вложен во неа. Тие, исто така, велат дека мотивацијата во образованието, особено при изучување на втор јазик, не може да биде статична и константна – таа се менува во зависност од контекстот и се менува со текот на времето.

Мотивацијата на ученикот може да биде внатрешна и надворешна. Внатрешната мотивација е доминантна кај оние ученици кои се водат од нивната сопствена желба без нечиј поттик. Надворешната мотивација, од друга страна, е поврзана со еден вид на надворешен стимул како пари, награда, признанија и позитивни повратни информации (Ur, 1991, стр. 274). Она што е битно да се напомене е дека мотивацијата е испитувана врз основа на различни видови ставови според кои Гарднер и Лемберт (Gardner and Lambert, цитирано во Brown, 2007, стр. 170) предлагаат две ориентации. Станува збор за ставови кон луѓето кои го зборуваат вториот јазик и ставови кон практичната употреба на јазикот. Овие два вида на ставови одговараат на два вида на мотивациски ориентации: интегративна и инструментална. Интегративната ориентација се однесува на желбата на ученикот да се интегрира во средината каде се изучува вториот јазик и да се соживее со културата на луѓето кои го зборуваат јазикот кој ученикот треба да го усвои. Инструменталната ориентација се однесува на желбата да се научи јазик за да се постигне некоја од следниве цели: положување испит, упис на студии или напредок во кариерата.

Освен мотивацијата, важен фактор при усвојувањето на втор јазик е и вродената способност. Општо е познато дека децата со вродена способност за изучување на кој било странски јазик покажуваат подобри

резултати од оние кои не ја поседуваат ваквата способност. Гас и Селинкер (Gass and Selinker, 2008, стр. 417) ја дефинираат вродената способност како „потенцијал за стекнување нови вештини и сознавање нови нешта“, додека во контекст на изучувањето на странски јазик ја дефинираат како „способност да се научи друг јазик“. Според Керол (Carroll, цитирано во Gass and Selinker, 2008, стр. 418) постојат четири вида на способности кои се главни индикатори за успешно изучување на странски јазик. Од личноста која поседува некоја од овие вештини се очекува да има поголема предност и предиспозиции за изучување на втор јазик. Овие вештини вклучуваат:

1. *Способност за препознавање фонеме.* Оваа способност значи правење разлика меѓу гласови од кој било странски јазик и нивно кодирање на начин што ќе овозможи нивно полесно помнење и потсетување;
2. *Осет за граматика.* Ова е способност да се препознаат функциите на зборовите во речениците. Ова не подразбира способност да се именуваат и објаснат функциите на зборовите, туку способност да се препознае дали зборовите имаат иста функција во различни реченици;
3. *Способност за учење на индукциски начин.* Личноста која ја поседува оваа способност умее да индуцира, заклучува и изведува општи заклучоци за различни јазични аспекти. Имено, оваа личност е помалку сигурна во презентации каде што правилата ѝ се „сервирани“ и добро обработени. Наместо тоа, ваквите личности сакаат презентации во кои тие самите ќе ги донесат потребните заклучоци.
4. *Меморија и учење.* Не е сè уште утврдено дали оваа способност има значајна улога во изучувањето на јазик, но сепак меморијата е важен дел од изучувањето на кој било јазик. Оваа способност вклучува правење и присетување на асоцијации помеѓу зборови и фрази во мајчиниот и во вториот јазик.

3. Дефиниција за поимот стил на учење и видови на стилови на учење

Досега се направени голем број истражувања во областа на стиловите на учење, понудени се голем број класификации кои застапуваат различни начини на учење и, пред сè, многубројни дефиници. Оксфорд (Oxford, 2003: 1) поимот стил на учење го дефинира како општ метод, додека стратегиите на учење ги дефинира како специфични начини на работа или размислувања што учениците ги користат за да го подобрат нивниот начин на учење. Според Киф (Keefe, цитирано во, Kamińska, 2014, стр. 3) стиловите на учење се когнитивни, емоционални и психолошки особини што служат како релативно стабилни индикатори кои го покажуваат начинот на кој учениците перципираат, комуницираат и одговараат на животната средина и

коишто го изразуваат генетскиот и личниот развој и приспособувањето во животната средина. Според Оксфорд, стилските и стратегиите на учење се едни од главните фактори што одредуваат како и колку успешно учениците можат да научат втор јазик. Всушност, Оксфорд (Oxford, 2003, стр. 3) спомнува четири димензии врз чија основа е направена поделба на стилските на учење. Според сензорната димензија, постојат визуелни, аудитивни, кинестетски (ориентирани кон движење) и тактилни стилови (ориентирани кон допир и опипливи предмети). Учениците со визуелен стил учат и примаат информации, пред сè, од визуелни материјали – материјалите без никаков визуелен поттик тие ги перципираат како премногу збунувачки и здодевни. Аудитивните ученици, пак, се чувствуваат удобно без визуелен инпут, уживаат во класични предавања, посебно во дискусии и работа во групи. Кинестетските ученици сакаат движења и уживаат да работат со опипливи предмети и преферираат почести паузи – седење на училишната клупа подолго време за нив би било премногу здодевно.

Според втората димензија, типови на личноста, постојат екстреврети кои уживаат во активности кои вклучуваат интеракција со други и кои ја добиваат својата енергија од надворешниот свет. Интровертите добиваат енергија од внатрешниот свет, бараат изолираност и имаат само неколку верни пријателства. Овие два типа на ученици можат да работат заедно со помош на наставникот. Интровертите би учествувале во активности подеднакво со екстревртите доколку наставникот, на пример, задолжи некои од нив да водат дискусија на дадениот јазик. Интуитивни ученици се оние кои мислат на апстрактен, футуристички и нелинеарен начин. Сакаат да поставуваат нови теории и создаваат нови шанси, често имаат скриени интуиции и сами го управуваат нивното учење. За разлика од нив, рационалните ученици сакаат факти, помош, бараат константност и специфични инструкции од наставникот. Објективните ученици се ориентирани секогаш кон грубата вистина дури и кога тоа би можело да ги повреди чувствата на другите. Сакаат да бидат перципирани како способни и не даваат пофалби лесно, иако тие потајно сакаат да бидат пофалени. Спротивни на овие се субјективните ученици кои се водат секогаш од нивните чувства и покажуваат емпатија и сочувство преку зборови, а не само преку однесување. И покрај тоа што тие често го носат срцето на дланка, сакаат нивниот труд и личен придонес да биде ценет.

Според ставовите што ги имаат кон процесот на учење и начинот на кој учениците ги извршуваат своите задачи, постојат вредни и солидни ученици кои сакаат задачите да ги извршуваат секогаш на време и бараат прегледност. Од друга страна, пак, постојат ученици кои се секогаш отворени кон нови промени, не сакаат задачите да ги извршуваат во даден рок, а учењето го гледаат како забавна игра.

Според четвртата димензија – начинот на обопштување – постојат аналитички и холистични или глобални ученици. Аналитичките ученици

се концентрираат на граматички детали, не сакаат слободни интерактивни активности и поради нивното чувство за прецизност донесуваат заклучоци само кога се тие сигурни. Глобалните ученици сакаат социјално интерактивни настани во кои нема потреба од граматички анализи. Наместо тоа, тие преферираат да извлекуват информации од контекстот.

4. Заклучок

Може слободно да се констатира дека постои неизмерно голем број на теории и гледишта поврзани со улогата на индивидуалните разлики и различните стилови на учење. Она што може јасно да се забележи е дека сè уште не е потврдено кои фактори придонесуваат за успешно усвојување на странски јазик – дали е тоа возраста, дали е вродената способност или можеби, пак, мотивацијата на ученикот. Но, она што сигурно може да се потврди е фактот дека усвојувањето на втор јазик е процес кој бара многу труд, време и посветеност. Истражувањата покажуваат дека индивидуалните разлики, како мотивацијата и интелигенцијата на ученикот, се менуваат со текот на времето и варираат во зависност од средината во која ученикот се наоѓа. Традиционалното верување за интелигенцијата дека е фиксна поттикну голем број на дебати и истражувања кои покажаа дека таа се менува како што вели Гарднер: „Луѓето имаат различни способности и нивните слабости и предности во дадена интелектуална сфера едноставно не предвидуваат дали личноста ќе ги има истите тие предности и слабости во некоја друга интелектуална сфера“. (Gardner, 2005, стр. 6).

Она што е важно да се напомене е дека секој наставник треба да биде свесен за индивидуалните разлики помеѓу учениците и нивниот стил на учење. Колку подобро ги познава учениците, толку поуспешна и ефективна настава ќе има. Тие треба да имаат предвид дека самата подготовка за час треба да вклучува активности преку кои учениците ќе можат да го користат нивниот стил на учење. Освен тоа, наставниците треба да имаат на ум дека учениците треба да бидат вклучени и во активности во кои тие ќе имаат шанса да откријат нов стил на учење и вештини што ќе им помогнат, пред сè, во интелектуалниот развој, како што Лазеар (Lazear, 1992, стр. 30) додава: „веднаш штом станеме свесни за нешто во нашиот живот, доколку посакуваме, имаме моќ тоа да го промениме“.

Библиографија

1. Arnold, J. & Fonseca, C. (2004). Multiple Intelligence Theory and Foreign Language Learning: A brain-based Perspective. *International Journal of English Studies*, 4(1), 119-136.
2. Brown, H. D. (2007). *Principles of Language Learning and Teaching*. New York: Pearson Education.
3. Dörnyei, Z. & Skehan, P. (2003). Individual Differences in Second Language Learning. In C. J. Doughty, & M. H. Long (Eds.), *The handbook of second language acquisition*. (pp. 589-630). Oxford: Blackwell.
4. Felder, R. M. & Brent, R. (2005). Understanding Student Differences. *Journal of Engineering Education*, 94(1), 57-72.
5. Gardner, H. & Hatch, T. (1989). Multiple Intelligences go to school: Educational Implications of the Theory of Multiple Intelligences. *American Educational Research Association*, 18(8), 4-10.
6. Gardner, H. & Moran, S. (2006). The Science of Multiple Intelligences Theory: A Response to Lynn Waterhouse. *Educational Psychologist*, 41(4), 227-232.
7. Gardner, H. (2005). Multiple Lenses on the Mind. In C. M. Huat, & T. Kerry (Eds.), *International perspectives on education*. (pp. 7-27). New York, NY: Continuum International Publishing.
8. Gass, S. M. & Selinker, L. (2008). *Second language acquisition: An introductory course*. New York: Routledge/Taylor Francis.
9. Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching*. Harlow: Pearson Education.
10. Kamińska, P. M. (2014). *Learning Styles and Second Language Education*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing.
11. Krashen, S. D. (1987). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Herfordshire: Prentice Hall International.
12. Lazear, D. (1992). *Teaching for Multiple Intelligences*. Bloomington, Indiana: Phi Delta Kappa Educational Foundation.
13. Lubart, T. (2004). Individual Student Differences and Creativity for Quality Education. *EFA Global Monitoring Report: The Quality Imperative*, 33.
14. Oxford, L. R. (2003). *Language learning styles and strategies: An overview*. Oxford: GALA
15. Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54-67.
16. Ur, P. (1991). *A Course in Language Teaching: Practice and Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.

Milena Gavrilova

Goce Delchev University, Republic of Macedonia

Nina Daskalovska

Goce Delchev University, Republic of Macedonia

Individual Learner Differences and Different Learning Styles

Abstract: Research findings have not yet been able to give a complete answer to questions such as: „Should a learner possess a natural aptitude or linguistic intelligence to learn a second language successfully?“, „To what extent do motivation and learners’ personality traits impact the process of second language learning?“ and „Are children better learners than adults?“. Considering these questions we will try to give a brief overview of the components that make up the notion of individual differences and, above all, their impact on learners’ success. At the very beginning, the terms age, intelligence, aptitude and motivation will be analyzed and their impact on learners’ progress will be explained. In addition, this paper will define the notion of learning styles and will provide some guidelines for teachers how to teach heterogeneous classes effectively. This paper will try to give a clear picture of the significant role of individual learner differences in second language acquisition and will try to determine which factors have the greatest impact on learners’ success.

Keywords: *learning style, individual learner differences, second language learning.*

ГОД. III
БР. 5

ПАЛІМПСЕСТ

РАЛІМПСЕСТ

VOL. III
NO 5